

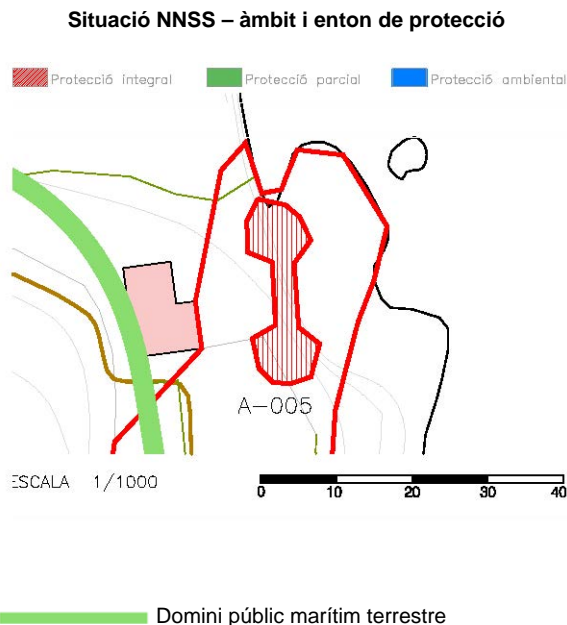
INFORMACIÓ IDENTIFICATIVA I DESCRIPTIVA

IDENTIFICACIÓ DE L'ELEMENT

Denominació	Molins de la cala de Banyalbufar
Codi	BANY-A-005
Tipologia	Molí d'aigua
Ús actual	Molí d'aigua
Autoria	-
Estil o corrent	-
Grau de protecció	BIC Codi:RI-51-0011602 Codi Carta Arqueològica Municipal: 6_005

IDENTIFICACIÓ ESPAIAL

Municipi	Banyalbufar
Situació	Penya-segat cala de Banyalbufar. Pol.2 Parc. 133 Plànol 2B
Coordenades UTM	X: 458401 Y: 4393616
Altitud	3 m.
Entorn	Rural
Referència cadastral	07007A002001330000SB

DESCRIPCIÓ DE L'ELEMENT

Descripció constructiva / estructures

La identificació de les fonts que nodrien els molins és dubtosa, tot i que cal pensar que la font de la Vila, la font de la Canaleta i el torrent d'en Roig que recull els excedents de la font del Cireral i altres fonts més petites n'eren potencials alimentadors.

Els molins s'han de considerar com una unitat, ja que fan part d'un mateix sistema hidràulic. Tècnicament presenten un mateix tipus d'estructura bàsica, caracteritzada pel cup o dipòsit d'aigua amb la finalitat d'aconseguir la pressió necessària per fer moure el rodet. Tot i això, alguns autors consideren que el molí inferior és de construcció posterior al superior, basant-se en les diferències en l'aparell constructiu.

Han desaparegut els estris de ferro i fusta, conservant-se tan sols part de les moles. També han desaparegut les síquies que abastien ambdós molins.

L'accés als molins es pot fer per una escala, d'estrets escalons de pedra, rehabilitada i que comença a la vora del caminó que condueix a la cala. Aquesta baixada arriba fins a la mar, tot i que actualment és del tot desaconsellable pel mal estat del conjunt.

BASSA. El regulador de l'entrada de l'aigua al cup dels dos molins fou una bassa situada a la part superior del conjunt. Dita bassa, on s'emmagatzemava l'aigua, desaparegué al començament del segle XX quan s'omplí de terra per ampliar la marjada de creu. En canvi, s'ha conservat un safareig que abastia la bassa; està situat a uns dos-cents metres del conjunt dels molins, a la vora mateix del torrent d'en Roig. Té una capacitat d'uns 850 metres cúbics i una sola entrada d'aigua, on conflueixen dues sèquies diferents provinents de captacions subterrànies.

MOLÍ SUPERIOR. Cup: Presenta un cup característic, dipòsit en forma de torre troncocònica, on s'acumulava l'aigua per tal d'aconseguir la pressió suficient per posar en funcionament la roda que movia les moles. El cup fa sis metres d'alçària fins a la sortida al carcavà i rebia l'aigua a través d'una conducció de 80 cm. d'alçada i 35 cm. d'amplada. Podia contenir aproximadament uns 12 metres cúbics d'aigua. Està construït a base de pedres sense tallar i amb argamassa i conserva gran part d'un arrebossat exterior. Carcavà: L'entrada d'aigua al carcavà, cavitat dins la qual es movia la roda i queia l'aigua, es troba al costat dret, de tal manera que el rodet devia girar en el sentit de les agulles del rellotge. Es conserva el forat vertical que allotjava l'engegador, element que servia per obrir el pas de l'aigua dins del carcavà des de la sala de moles. Casal o obrador: Les moles estaven situades a l'obrador o casal, un edifici rectangular que es troba amarrat al roquissam, entre el molí superior i l'inferior. L'obra exterior és feta a base de pedres sense tallar i argamassa; la seva única cantonada exempta apareix reforçada amb carreus tallats més grans. L'interior del casal presenta zones fetes amb lloses de pedres i, a la paret del fons, altres zones fetes amb pedres sense tallar, cosa que fa pensar que va sofrir alguna reforma. L'entrada es fa mitjançant uns graons, el darrer dels quals queda a la mateixa alçada que la volta que cobreix el carcavà i que, alhora, fa de suport del mecanisme de les moles. De fet, l'accés estaria al nivell de les moles, on hi hauria un entarimat de fusta que separaria l'espai destinat a les tasques de moltura de l'espai inferior per on s'evacuaria l'aigua.

MOLÍ INFERIOR. Cup: Un cop utilitzada l'aigua en el molí superior, era abocada al cup de l'inferior, de dimensions lleugerament menors que el superior, forma troncopiramidal a l'exterior i igualment fet de pedres sense tallar i argamassa, amb un arrebossat que es conserva sols en part. L'interior del cup té uns 7 metres d'alçada i té una capacitat d'uns 15 metres cúbics. Rebia l'aigua a través d'un canal de 37 cm. d'alçada i 30 d'amplada, fet amb carreus grossos tallats, que actua també com a conducte de sortida d'aigües del molí superior. Carcavà: L'entrada de l'aigua al carcavà es fa pel cantó dret, com en el cas del molí superior. També aquí es conserva el forat de l'engegador. Casal o obrador: L'obrador en aquest cas també és de planta rectangular però, a diferència del casal del molí superior, no està recolzat en la roca sinó que és exempt. Presenta teulada d'una vessant i interior amb volta feta a base de lloses planes i argamassa. La paret del fons està davall el cup del molí i es reforça amb dues voltes superposades, una com a coberta del carcavà i suport de les moles i l'altra a sobre de les moles, formant una mena de nínxol. L'accés es fa per graons paral·lels a la paret exterior del casal que permetien entrar directament a la zona de moltura. Hi hauria també un entarimat de fusta. Després de passar per aquest segon molí, l'aigua es vesaria al mar.

Cronologia

Medieval cristià s.XIII-XX

BANY-A-005**DENOMINACIÓ: MOLINS DE LA CALA DE BANYALBUFAR**

Críteris datació	Referències documentals. Estructures
Classificació general	Element etnològic
Accessibilitat	A peu
Funcionalitat	Preindustrial
Materials i tècniques de construcció	Pedra calcària local. Llosa secundària local. Argamassa. Pedra en verd
Categoria	e) Element etnològic

NOTES HISTÒRIQUES

L'origen de la construcció es remunta a l'època andalusí i sembla ser que, a més de la funció pròpia de la moltura, la seva peculiar situació servia com a càrrega i descàrrega de mercaderia per via marítima. L'any 1240, Gilabert de Cruïlles reconeixia posseir en feu del bisbe del Mallorca i la seva església la meitat del delme dels molins a les alqueries de Banyalbufar. Pocs mesos després, els dos molins es troben documentats compartits entre vuit individus, dels quals se'n vengueren 4'5 parts. L'any 1386, el governador manà que es donàs permís a un jueu el vi per embarcar al lloc anomenat el molí d'en Pere Joan tot el vi que havia comprat a Banyalbufar, per portar-lo a Ciutat. L'any 1595, l'historiador Binimelis, en la seva descripció de Banyalbufar, esmentà els molins des d'on s'abaixava a la mar per uns aferrals que servexen de scalons, i per on hi havien pujat els corsaris les vegades que havien atacat el poble, per no haver-hi altre pas per hont pujar ni desembarcar. Dia 2 de desembre de 2004, l'Ajuntament de Banyalbufar, en sessió plenària extraordinària, aprovà sol·licitar la declaració de Bé d'Interès Cultural. El Consell de Mallorca, en sessió ordinària de dia 2 d'abril de 2007, acordà declarar Bé d'Interès Cultural, amb la categoria de Monument, els molins d'aigua de la cala de Banyalbufar.

BIBLIOGRAFIA

Butlletí Oficial de les Illes Balears, (16 juny 2007), núm. 89, p. 50-51. Albertí 1994a.
 Carbonero 1982: 79-130. Carbonero 1984b: 63-64. Carbonero 1984c: 91-100. Carbonero 1984d: 133-136. Carbonero 1986a: 137-155.
 Carbonero 1986b: 223-246. Carbonero 1992: 243. Kirchner et al.: 1986.
 Rosselló & Albertí 1995: 105, 239. Rotger & Miralles 1981: 271-272.
 Soto 1987: 193-194.

ESTAT DE CONSERVACIÓ

Estat de conservació	III. Quan es conserven íntegres tots els elements estructurals del monument.
Causes del deteriorament	Erosió
Defectes de conservació	Estructures
Perills eventuais	Vandalisme Esbucament
Treballs realitzats	Neteja Estudis específics

INFORMACIÓ NORMATIVA**PROTECCIÓ DE L'ELEMENT**

Grau de protecció:	A
Propietat	Estat central
Classificació del sòl:	No Urbanitzable
Usos permesos:	Segons Pla d'Ordenació de Recursos Naturals de la Serra de Tramuntana. Capítol V: zones d'ús general. Forestal i habitatge rural unifamiliar annex. Segons secció 12- Sòl No urbanitzable art. 137 de les NNSS. Es permet habitatge rural i altres construccions segons art. 138 de la mateixa secció de les NNSS
Just. valor patrimonial / protecció	Valor Patrimonial, Valor Històric i Valor Etnològic
Elements destacats a preservar:	Tot el conjunt. Volumetria original i envoltent. Estructura i acabats. Façana. Revestiments. Elements característics de la seva tipologia constructiva.
Intervencions permeses	Conservació. Consolidació. Restauració. Rehabilitació.
Intervencions no permeses	Enderroc total, Enderroc parcial, Transformacions tipologia constructiva, actuacions que desvirtuin el caràcter patrimonial del bé.
Intervencions preferents	Consolidació estructural. Restauració urgent de tot el bé.
Afectació Llei de Costes	Línia de Delimitació de domini públic marítim-terrestre
Altres/Observacions:	

ZONA DE PROTECCIÓ DE L'ELEMENT

Àmbit d'influència:	Segons Determinacions Art. 41.3 Llei 12/1998 de Patrimoni Històric de les Illes Balears
Definició de les intervencions preferents s/ l'entorn de l'element:	Finques colindants

IMATGES

C

